

מסורת הש"ס

(א) מִמֶּיךָ יֵיגֶה, נֵעַ
 תּוֹסֶפֶת מִיָּדָה עַל דִּי' אֵת, תִּשְׁלַח
 (ב) זֶלַל וְתַעֲשֶׂה לְכָל לִרְבּוֹ
 יוֹגֵר, לְבִשְׁאֲלֹתוֹ פִּי
 נֶשֶׁא פִי קֶלֶא אִימָה וְכַל
 תְּבוֹאֹת שְׂדֵה אֲמֹר אֲדִי וְכַל
 וְבוֹה חֲבֹן פִּי לִרְבֵּי
 הַרְבֵּה, (ג) זֶלַל וְתַעֲשֶׂה
 (ד) עֲרִיבֹן נָד, נֵעַ
 שֵׁינִים, (ה) קִדְשֵׁן לִי
 וְשֵׁם נִסְמֹן וְעַיִן מִזֵּר
 כִּד: דִּי' אֵת שְׁמוֹל וְכַל
 פִּירֵי עַל מֵוָה, (ו) יִרְסַח
 עֲרִיזֹן בְּעֶקֶר שֶׁקֶר בִּי
 שְׁפוֹקֵי נֶשֶׁא תִּשְׁלַח
 פִּרְשֵׁה נֶשֶׁא סִימֹן קֶלֶא,
 (ז) נִשְׁתַּחְוֶה.

תורה אור השלם

1. וּכְפָרְץ הַדָּבָר הַרְבֵּי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאִשֵׁית דָּגָן
תִּישׁוּשׁ וְצִהָרָה וְדִבְשׁ וְכֹל
הַבּוֹטָאט שָׂדֶה וּמִמֶּנּוּ
הַכֹּל לִרְבֵּי הַבְּיָאָה:
דברי הימים ב' לא ה
2. בָּרֶכְהוּ (יח)
שְׂרָיִם בְּרוּרָה נְדִיבֵי הָעָם
בְּמִשְׁחָק בְּמִשְׁעָתָם
בְּמִחְזָק מִתְנָה:
(יט) וּמִמִּתְנָה נְחִלְיָאֵל
וּמִנְחִלְיָאֵל בְּמוֹת:
במדבר כ' כח-יט
3. וּמִבְּמוֹת הַגִּיָּא אֲשֶׁר
הַפְּסָדָה מֵאֹכֵל רָאֵשׁ
הַבְּסָדָה וְנִשְׁקָדָה עַל פְּנֵי
הַשִּׁמְן:
במדבר כ' כח-יט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תמא גמי הדי
 ושוריו: (ג) שר"י דיה' ר'
 ומאיר וכו' בכל מני דמ"ה
 דרגו משמע: (א) דמ"ה
 אמר רבי למהמס' דגן
 כל דמ"הן משמע: הס"ד
 ואח"כ שני מא' וכו' וכו'
 וכו' מדי דמ"הן הס"ד
 ואח"כ שני דל"ה
 ואח"כ שני: (ז) דמ"ה
 ותבואה וכו' מחמשה מינין
 קאמר ואיךר' תבואה
 הס"ד: (פ) ד"ה תלאל
 שנעשה לו: (ו) ד"ה
 שוקועין כי כמו שזקוקין.
 מ"צ ע"ל פירושם סוף
 דף ט:

מוסף רש"י

הדין מיוזג דמי
למיוזג דרבא כר'. רב
יוסף סגי נהור הוה ולא
היה רואהו והכירו בטעם
היין שהוא מזוג, לפי שהיה
מכיר רב יוסף במזוגו של
רבא מתחלה שהיה בקי
ליתן מים במדה (ערוברין
(.TJ).

רעז"י

הנודר מן הירק

מתני' אלא מחמשת מינין. חטה ושעורה וכוסמין ושיפון ושבזלת
שועל: רבי מאיר אומר כו'. זהא ודאי מודיעא לך
שהנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנודר מן
הדגן אסור בכל מין דמדיגן ^(ג) משמע דבר שעושים ממנו כרי

וּפּוֹל הַמֶּלֶךְ יֵשׁ עוֹשִׁין מִמֶּנּוּ כִּי
וְלֹהֲכִי אָסוּר: **גַּב' לְמִימְרָא דְדָגָן.**
דְּכַתִּיב בְּקֶרֶת כָּל מִין דְּמִידָגָן מִשְׁמַע
וְחֵיִיב בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוֹרָה וְאִפִּי מִשְׁאֵר
מֵיִינִין מִדְּקַמְתִּי הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אָסוּר
בָּכָל: **וּכְפָרוֹן הַדָּבָר.** כְּלוּמָר קִיבְלוּ
עֲלֵיהֶם תַּקְנֵתָם שֶׁל חֻקֵּיהֶם לְעֹשֶׂר הָאֵל
דְּכַתִּיב הִרְבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' אֵל
אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְדָגָן לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא
מִחֲמַשְׁתַּ מֵיִינִין הֵיִינוּ דִּלְתָא קֶרָא
לְמִימַר הִרְבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּלְפִי דְבַר
שֶׁלֹּא נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוֹרָה כּוּוֹן
שֶׁאֵר מֵינִי דְּמִידָגִי הִיוּ מַעֲשִׂים כְּדִי
לְהַחֲזִיק בְּתַקְנָה אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ דָּגָן
כָּל מֵינִי דְּמִידָגָן מִשְׁמַע מֵאֵל וְכַפְרוֹן
הַדָּבָר הִרְבּוּ כְּלוּמָר מִן הַסּוֹסִיפּ עַל
מָה שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרָה: **אֲמַר אֲצִי. ו)**
כָּל דְּמִידָגָן מִשְׁמַע וְמֵאִי וְכַפְרוֹן הַדָּבָר
הִרְבּוּ לְאִיתוּי פִּירוֹת הָאֵילָן וִירֵק
הִרְבּוּ בּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִיתָן מֵהֵן
מַעֲשֵׂר דְּמַדְלֹאֲרִיתָא לֹא מִחֲטִיב בְּמַעֲשֵׂר
אֲלֵא מִיֵּדִי דְּמִידָגָן דִּלְא מִשְׁמַע אֲלֵא
מִחֲמַשְׁתַּ מֵיִינִין: **וּתְבוּאָה הַשְּׂדֵה לְרוּב.**
אֲלֵמָא דְּתְבוּאָה מִשְׁמַע כָּל מִינֵי דֵּהָא
דְּכַתִּיב תְּבוּאָתֹת הַשְּׂדֵה לְרוּב מִחֲמַשְׁתַּ
מֵיִינִין (ו) דִּלְקִירוֹ תְּבוּאָה: תְּבוּאָה
סָתֵם לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא מִחֲמַשְׁתַּ מֵיִינִין

תבואת השדה משמע כל מירי הגדל
מן השדה: פקיד. כזה בנאותו:
יחי מירי. כלומר ממה אגבה
אותו ממון: אלא מהמש מיני.
וזינו גובה אלא ממשת מיני:
עללא. משמע כל מירי שעולה
עלשכא ואפי' משאר פירות שמשבחין
זוה לגבות מהן: אהדרוה לקמין
דרבא. לאותה תשובה: שבר כסין
ושבר ספינוס. גובה מהן או לא: מי
אמרינן כיון דתפחן. שמתחשקין כל
זמן שמתיישנין: לאו עללא. מיקרו
שאין עולה ומשביח ולא גבי מינייהו:
אין דילמא כיון דלא ידע פחסייהו:
שעל ד על ד מתחשק וזינו יוכר
פחיתותו להדיא והואיל ונטול הימנו
שבר עולה ומשביח הוי ויהבו ליה
מההוא אגרא: אמרוה קמיה דרב
יוסף. הא דאמר רבא דהא לא
מיבעיא ליה דעללאת כל מירי משמע:
דמי לתווצא דרבא. כשהיה רבא
לומד לפניו היה מחוג לו בענין זה:
לא סיסבי אכרען כו'. לפי ש

פרק שביעי נדרים

מרתני' הנודע מן הדגן אסור כפול המלרי יצא. דכין דמדיגן
שעשין ממנו דגן סבירא ליה לר' מאיר דדגן מיסרי:
גמ' וספרוך הדבר. מקרא הוא ד"ה. דכימי חזקיה לא היו
זרזין להפריש תרומות ומעשרות עמד חזקיה וסמן שיצאו אותם בית

מתני' ^אהנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי רבי מאיר וחכ"א ^באינו אסור אלא בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה ^גאינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן ^דובירק: **גמ'** ^הלמירא ^ודרגן כל דמדיגן משמע מתיב רב יוסף ^זוכפרין הדבר הרבו בני ישראל ^ח[ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה ^טלרוב וגו' ואי אמרת דגן כל דמדיגן משמע מאי ^יוכפרין הדבר הרבו אמר אביי ^{יא}לאתויי פירות האילן וירק: ^{יב}ר' מאיר אומר הנודר מן התבואה וכו': אמר ר' יוחנן הכל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין תניא גמי הכי ^{יג}שוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מה' המינין פשיטא מהו דתימא תבואה כל מילי משמע קמשמע לן דלא משמע כל מילי מתיב רב יוסף וכפרין הדבר הרבו בני ישראל ^{יד}כו' אמר רבא תבואה לחוד תבואת שדה לחוד ר' מר שמואל פקד דליתגון תליסר אלפי זוזי לרבא מן עקלתא דגהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף עללתא היכי מיקריא אמר רב יוסף ^{טו}מתניתין היא ושוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין ^{טז}א"ל אביי

שמע אלא מחמשת המינין עללתא כל מילי משמע
אמר הא לא קא מיבעיא לי דעללתא כל מילי
בעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרינן
גא היא או דילמא כיון דלא ידיע פחתיהו עללתא
דרב יוסף אמר וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלח
ע רבא ואתא לקמיה במעלי יומא דכפורי אשכחיה
ג קמיה כסא דחמרא אמר ליה הב לי דאמזוג ליה
ג איהו כסא דחמרא כי קא שתי אמר הדין מזוגא
ה דרב יוסף בר חמא אמר ליה הוא ניהו אמר ליה
עד דאמרת לי פירושא דהדין מילתא מאי דכתיב
נתנה נחליאל ומנחליאל במות א"ל כיון שעושה
י שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר
ניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל
לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם הגביה עצמו
ור³ מבמות הגיא ולא עוד אלא ⁴ ששוקעין אותו
פה על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו
שנאמר
א זה כדי להספיל דעמו: כמדבר שהוא מופקר לכל
כמו נחלה: ששוקעין אותו בארץ. כמו ⁵ המשקוף:
חילקא

ע ממי האז כל

משמע, בלשון בני אדם: 'באי' ובפרוץ הדבר. רשימה דקדא נקט ומספיקה קא פירך והאי ראשית דגן דכמיז בקדא יציתו מה שנקדא דגן בלשון בני אדם וזו דקדא ומה על הלוסוף: לאיתווי פירות האילן וירק. ליתנהו בכלל דגן ומיקרו תבולת השדה: (פיסקא) הבל מוריס בגודר מן התבואה שאניי אמור אי לנו אלף חמש המיני תבואה כל מיני שמעם דקדאמז בחר הכי ומהיה פירות רבנן ויכי מילי הפוסק בתבואה ודון: דעלמלא חל מילי שבמעי. עס חס בהמות. כיון דפחמי שלפעמם שגכריס בול: ביון ראוי דיעו פחמיהו. איין יכר שני פחמיהו השכר: דמי ראוי מוויטא חל. פירי רגיל יתון הרבה מים דגן. מחמליהו לך דרי עז מן חלתמ מיל לאל מנחלא חס. שהוא מופקר בבל. ללמוד מנחלא חס: (לשון בני אדם: ללמוד מנחלא חס).

עין משפט
נר מצוה

ה א ב ג מיי פ"ט מהל'
נדרים הל"ט טוש"ע
יו"ד סי' ריז סעי' יח:

מפות

מתניתין אמר רב
הצפור. רל
מדי לרצון
ואורו ככרי קרל נון
ובפרקי חרבר. סקון
און בדברי הימים
חוקרים לפרט הנעשרות
לאור רצו המקדש
בפרקן מקתו הרנו
ישראל מעשר דין מירוש
ויחל רל בנזמא
לרוב והשם ס"ד רל
בנזמא שהם קרן
פול המירי לומר
סקון רמכיו לן בנזמא
מדי לרוב ואן דן
היה לרצון משמע
לרוב לן בנזמא
וכי רמכיו באוריים
מעשר נדק לן משמע
אלה הן מינין חיל
הנזמא רמכיו משמע
מלי דא בלשון צ"ח
משמע לרצון דמנן
ונז משמע לן מלי:
בורים. אפילו נדק
אמר אל מן מינין:
חבור רב. ויפ. אולי
מלי דמנן מותי חיל
אולי לאתוי פירות
אולי. בנזמא רל
עלמא לן מלי:
דלמא בן מן בנזמא
משמע: אה לא
ידיה. אה פירות
עלמא לן דר אוכין
מקרי עלמא וכן
נכסין עלמא רל רל
כן משמע בן קמיעט
אלי שר חמיס שר
פסית מן אמרין
נדמס ופסית פסית
כלל ומושקט לא
עלמא עלמא
מדי נדמס רל
דקומא: אה
לא רל פון
לא רל פון
שפוחין מעט
מיוכר רל
נלמא רל
למא חוקרים
הנזמא:

פירוש הרא"ש

מתני' אסור בפול המצרי
יבש. דגון כל מיני דמדיגן
משמע שעשין ממנו כרי
והטורד מן הדגן אסור
כל מיני קטניות שעשין
מסס כרי: גמ' ובפרוין
הדבר. מקרא הוא בדברי
הימים על חזקיהו שמקן
לעשר מפירות ירק וכאשר
נתחזקה התקנה הרבו ככל
ישאל להוציא מעשר כנל:
אז אברהם דני כל המדות